

Więcej niż jeden język
podstawowe informacje
dla rodziców
dzieci
dwu i wielojęzycznych

Kim jest osoba dwujęzyczna?

Często uważa się, że dwujęzyczną możemy nazwać tylko taką osobę, która zna dwa języki na takim samym, bardzo wysokim poziomie i obu nauczyła się we wczesnym dzieciństwie. Jednak obecnie naukowcy nie posługują się tak rygorystyczną definicją.

Za dwujęzyczną uznaje się każdą osobę, która ma na co dzień kontakt z dwoma językami i posługuje się nimi nawet w sposób daleki od doskonałości.

Czy dziecko dwujęzyczne będzie bardziej inteligentne i będzie lepiej radziło sobie w szkole?

Na rozwój i osiągnięcia szkolne dziecka wpływa bardzo wiele czynników. Badania pokazują, że dwujęzyczność może korzystnie wpływać na funkcjonowanie poznawcze, np. dwujęzyczne dzieci skuteczniej ignorują nieistotne informacje. Dodatkowo, dwujęzyczność może sprawiać, że dzieci lepiej funkcjonują społecznie, np. są w stanie lepiej przyjmować perspektywę innych osób. Nie wykazano jednak związków pomiędzy dwujęzycznością a poziomem inteligencji.

Czy to prawda, że dziecko dwujęzyczne nie będzie znało dobrze żadnego języka?

Jeśli dziecko ma odpowiednio dużo kontaktu z każdym z dwóch języków możemy być spokojni, że opanuje każdy z nich wystarczająco dobrze. Wprawdzie zdarza się, że dzieci dwujęzyczne zaczynają mówić nieco później niż ich jednojęzyczni rówieśnicy, ale ta różnica zwykle szybko znika (patrz niżej). Dodatkowo, dwujęzyczne dzieci szybciej uczą się kolejnych języków!

Co zrobić jeśli coś nas niepokoi w rozwoju językowym dziecka dwujęzycznego?

Jeśli dziecko "od kotycki" otoczone jest więcej niż jednym językiem, to uczy się komunikować równolegle we wszystkich językach. Jest na to przygotowane - nie musimy się martwić, że dwa czy trzy języki to dla dziecka za duże obciążenie.

Pamiętajmy jednak, że rozwój mowy zaczyna się znacznie wcześniej niż pojawiają się pierwsze słowa. Jeszcze przed urodzeniem dzieci zaczynają intensywnie przetwarzać docierające do nich dźwięki mowy. Po urodzeniu najpierw głużą, potem gaworzą, następnie zaczynają rozumieć niektóre słowa, a w końcu reagują odpowiednim zachowaniem na to, co mówią inni (np. wskazują coś lub wykonują polecenia).

Dzieci dwujęzyczne, które zaczynają już mówić, mogą mieszać oba języki, czasami też zaczynają mówić bardziej płynnie w jednym języku, a w drugim rzadziej lub/i z większą ilością błędów. To nie szkodzi! To jak dobrze dziecko mówi w danym języku zależy od tego ile kontaktu ma z osobami mówiącymi w danych językach. Jeśli kontaktu tego będzie dużo i będzie on intensywny, dziecko ma szansę opanować oba języki na wysokim poziomie.

Jeśli cokolwiek w rozwoju dziecka budzi wątpliwości rodziców, warto zwrócić się z zapytaniem do pediatry, logopedy lub psychologa. Najlepiej oczywiście znaleźć specjalistę, który ma doświadczenie w pracy z osobami dwujęzycznym.

Jak wychowywać dziecko dwujęzyczne?

Nie istnieje jedna "poprawna" metoda, która będzie działała dobrze dla wszystkich rodzin. Jest jednak kilka wskazówek, na których można się oprzeć.

- Jeśli chcesz, by Twoje dziecko było dwujęzyczne, - przede wszystkim wesprzyj język mniej obecny w jego otoczeniu!

- Postaraj się, aby dziecko słyszało oba języki podobnie często w codziennych sytuacjach. Ważne jest żeby rozmawiać z nim w Twoim języku ojczystym, w którym na ogół najłatwiej jest Ci mówić o emocjach i potrzebach dziecka i który na ogół najlepiej znasz. Język, który będzie potrzebny dziecku w przedszkolu lub szkole może początkowo „poczekać”. Kiedy stanie się niezbędny do komunikacji i nauki, warto zastanowić się czy dziecko ma z nim wystarczająco bogaty kontakt.
- Postaraj się, żeby oba języki kojarzyły się dziecku dobrze. Unikaj sytuacji, w którym jeden język służy na przykład głównie do wydawania poleceń, a drugi do zabawy. Pokazuj, że w obu językach można znaleźć ciekawe zabawy, książki, filmy, rozmawiać z innymi ludźmi.
- Nie martw się, jeśli dziecko miesza języki - to naturalne zjawisko i przejaw jego bogatej wiedzy językowej! Zamiast krytykować, lepiej powtórzyć wypowiedź dziecka, podpowiadając mu właściwe słowo lub formę gramatyczną.
- Istnieje wiele mitów na temat dwujęzyczności, podzielanych również przez niektórych nauczycieli (i innych specjalistów). Uważnie rozmawiaj z nauczycielami swojego dziecka i w razie potrzeby interweniuj, na przykład kiedy nauczyciel uważa, że mówienie w dwóch językach utrudnia dziecku naukę i sugeruje porzucenie jednego z nich.

Kim jesteśmy?

Bilingualism Matters to międzynarodowa organizacja, której celem jest przekazywanie wiedzy dotyczącej dwujęzyczności osobom, które najbardziej jej potrzebują: rodzicom, nauczycielom, psychologom i pedagogom pracującym z dziećmi dwu- i wielojęzycznymi.

Krakowski oddział Bilingualism Matters działa przy Instytucie Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Co robimy?

- **Prowadzimy wykłady i warsztaty dla rodziców i praktyków (w języku polskim i angielskim).**
- Przygotowujemy osoby studiujące na UJ do pracy z osobami dwujęzycznymi i wielokulturowymi w oparciu o aktualną wiedzę naukową.
- **Popularyzujemy wyniki badań naukowych** poprzez stronę internetową **<http://dwujezycznosc.info/>**

Gdzie szukać informacji?

<http://dwujezycznosc.info/>

<https://www.bilingualism-matters.org/>

Spis przydatnej literatury a także linki do użytecznych zasobów internetowych są dostępne na naszej stronie: <http://langusta.edu.pl/bm/>

Skontaktuj się z nami!

Dyrektor: dr hab. Zofia Wodniecka, prof. UJ

Email: bm-langusta@uj.edu.pl

Strona: <http://langusta.edu.pl/bm/>

Polub nas na Facebooku:

@BilingualismMattersKrakow

Opracowanie ulotki:

mgr Joanna Durlik*,
dr Joanna Grzymała-Moszczyńska*,
dr Paulina Szydłowska*

Konsultacja naukowa:

dr Krystian Barzykowski*,
prof. dr hab. Ewa Haman ^,
dr hab. Zofia Wodniecka, prof. UJ*

* Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

^ Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Projekt i opracowanie typograficzne:

Krzysztof Tomaszewski / expo graphic

grudzień 2021